

Przemysław Bystrzycki, *Bystrzycki Tadeusz*, [w:] *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement*, Warszawa–Łódź 1972, s. 35

Bystrzycki Tadeusz (1 XII 1889 Przemyśl – 1940) inżynier architekt, działacz społeczny, właściciel księgarni i wydawnictwa.

Studiował (z przerwą wojenną) architekturę na Politechnice we Lwowie i Wiedniu, otrzymał dyplom inżyniera architekta; służył w wojsku austriackim, następnie polskim, jako kpt. rezerwy (brał udział w obronie Przemyśla). Od 1927 wchodził do Rady Miejskiej, od 1928 był wiceprezydentem m. Przemyśla. Miłośnik książek zgromadził w młodości okazałą bibliotekę. W 1920 poślubił Helenę Stankiewicz, właścicielkę małej księgarenki sortymentowej, (założonej w 1919 przy ul. Grodzkiej w Przemyślu), rozwinął ją i przeniósł do nowego lokalu przy Rynku 8.

Jesienią 1919 r. zorganizował dział wydawn. pn. „Polska Książnica Naukowa”, którego pierwszym wydawnictwem był *Nowy śpiewnik szkolny* J. Polita. W 1921 r. wydano m.in. *Przewodnik metodyczny do nauki rachunków...* W. Krzanowskiego (cz. 1–2). W 1922 r. Bystrzycki przekształcił firmę w spółkę pn. „Książnica Naukowa, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”, której był współnikiem i kierownikiem do wybuchu II wojny światowej. Stała się ona poważnym ośrodkiem wydawniczym i placówką sortymentową w Przemyślu. W 1923 r. Bystrzycki zorganizował dział wysyłkowy oraz własne składy w większych miastach polskich, następnie podręczną bibliotekę firmy. W 1924 r. przeniesiono Książnicę do własnego domu przy Rynku 9.

W 1924 r. zaczęto wydawać czasopismo reklamowe pod red. Bystrzyckiego, informujące o nowościach firmy pt. „Dobra Książka” (R. 1–2: 1924–1925), w 1928 r. ogłoszono *Katalog książek dla młodzieży do bibliotek szkolnych i ludowych, znajdujących się na składzie w Książnicy Naukowej w Przemyślu*, zaś w 1929 – *Katalog wydawnictw i komisów Książnicy Naukowej w Przemyślu*. Od 1925 r. publikowano miesięcznik „Dom i Świat”, powieści w serii „Książki Zajmujące” (w wysokich nakładach) oraz popularne kalendarze książkowe („Kalendarz Humorystyczny”, „Ludowy”, „Mariański”, „Mieszczkański”, „Powieściowy”, „Rodzinny”, „Żołnierza Polskiego”).

Firma specjalizowała się w wydawnictwach szkolnych, m.in. wydawała przeznaczone dla młodzieży serie: «Czytanki Historyczne», «Czytanki Przyrodnicze», «Książnica Klasyków Łacińskich», «Książnica Pisarzy Polskich i Obcych», «Książnica Komentarzy» (dwie serie) oraz «Książnica Ustaw Polskich» (teksty przepisów prawnych ze szczegółowym komentarzem), podręczniki do nauki języków, historii i literatury (polskiej i obcej), plansze do nauki rysunków, podręczniki do użytku praktycznego i różnego rodzaju informatory, prace popularnonaukowe oraz utwory beletrystyczne (np. pierwsze wyd. powieści *Burek J. Wiktora*, 1925). W 1926 r. ogłoszono poradnik pt. *Jak urządzić księgarnię sortymentową* J. Wawrzynowicza.

W 1933 r. ukazało się w oprac. Bystrzyckiego monumentalne wydawnictwo pt. *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz i urzędów oraz urzędzeń komunikacyjnych* (500 ark. wydawn., ok.

110 000 miejscowości) – pierwsze z tego zakresu. Od 1937 r. drukowano coroczne uzupełnienia do *Skorowidza*. W 1937 r. wydano (współprac. przez T. Bystrzyckiego) *Szematyzm podziału administracyjnego Rzeczypospolitej Polskiej wraz ze skorowidzem gmin wiejskich i miejskich oraz z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz i urzędów państwowych* (cz. 1–2).

Ogółem Książnica Naukowa wydała ok. 100 poz.; posiadała sygnet wydawniczy z napisem „Praca i Książka”. Działała do wybuchu II wojny światowej; w czasie wojny uległy zniszczeniu wydawnictwa znajdujące się w składach Książnicy. Bystrzycki został aresztowany w Przemyślu w lutym 1940, ponownie 10 IV tr.

Tadeusz Bystrzycki rozwijał ożywioną działalność społeczną i kulturalną; w 1923 r. był członkiem-założycielem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu, (do którego biblioteki ofiarował wiele swych książek), następnie wchodził do Zarządu Towarzystwa. W 1924 r. powołano go do Dyrekcji Spółdzielczego Banku Rzemieślników i Rolników w Przemyślu. Pełnił też wiele funkcji społecznych w różnych organizacjach przemyskich.